

VAALIPANEELI -JÄRJESTÄJÄN OHJE

NUORISOVAALIT.fi
ungdomsvalet.fi

ENNEN VAALIPANEELIA

Ajankohdan valinta ja kutsujen lähettäminen

- Valitkaa teille sopiva aika ja lähettäkää kutsut paikallisille puolueille hyvissä ajoin ennen paneelia
- Pyytäkää ilmoittautumiset suoraan yhteyshenkilölle
- Kutsukaa kaikki puolueet
- Jos puolueet eivät vastaa, laittakaa vielä uusi viesti

Puolueilla on lukuisia ehdokkaita, ja ne saavat halutessaan varmasti ehdokkaan paneeliin. Huomatkaa, että puolueet ja ehdokkaat ovat kiireisiä vaalien alla, kaikki eivät välttämättä vastaa. Tärkeintä on, että kysytte kaikkia puolueita!

Kysymykset: mitä kysyä, kuka keksii kysymykset?

- Kuntavaaleissa on kyse paikallisesta päätöksenteosta: kysymyksiä kannattaa tehdä omissa kunnassa ajankohtaisista asioista.
- Apuna voi myös käyttää Allianssin kuntavaalitavoitteita: www.alli.fi/kuntavaalit
- Omassa oppilaitoksessa esiin nousseista asioista voi tehdä kysymyksiä
- Jos opettajat innostuvat, miettikää kysymyksiä yhdessä oppitunneilla: opettajat voivat myös auttaa muotoilemaan oppitunneilla käsitellyistä aiheista kysymyksen.
- Kysymyksiä voi kerätä kysymyslaatikkoon: jokaisella mahdollisuus kysyä nimettömänä oppilaskunnan hallitus käy ehdotetut kysymykset läpi ja lajittelee ne ennen paneelia.
- Miettikää myös, voiko kysymyksiä kerätä esimerkiksi yhteiskuntaopin opettaja vaaliteemoja käsittelevillä tunneilla, jolloin ne voivat olla koko ryhmän yhdessä miettimisiä

On hyvä, jos vaaliteemoista tulee kaikkien yhteinen juttu. Oppitunnit ovat hyvä paikka puhua yhteiskunnallisesta vaikuttamisesta. Voitte yhdessä opettajan kanssa pohtia, mistä tietoa löytyy, miten ja miksi politiikkaa kannattaa seurata sekä miten löytää itselle paras tapa vaikuttaa. Poliitiikka ei ole mikään etäinen asia, vaan yhteisistä, kaikkiin vaikuttavista asioista päättämistä ja keskustelemista.

Tilajärjestelyt

- Sopikaa järjestelyistä yhteisesti kouluhenkilökunnan kanssa etukäteen (montako oppituntia tilaisuus vie, miten oppilaat tai opiskelijat ohjataan paikalle ja niin edelleen)
- Varatkaa tila paneelia varten: auditorio, koulun aula, ruokala tai liikuntasali
- Tarkistakaa äänentoisto (mikrofonien toimivuus, äänenvoimakkuuden testaus)
- Varatkaa myös mahdollinen tila paneelin jälkeiselle keskustelulle ehdokkaiden kanssa (tyhjä luokka, kirjasto): Muistakaa sopia asiasta panelistien kanssa ennakkoon, jotta he tietävät varata aikaa juttelulle!

Paneelin jälkeen osalla kuulijoista voi olla vielä kysymyksiä, joihin paneelin aikana ei ehtinyt saada vastausta. Voitte halutessanne pyytää ehdokkaita varaamaan vähän ylimääräistä aikaa kasvokkaisele keskustelulle pienemmässä tilassa. Muistakaa varata tila etukäteen.

Vastuuhenkilöt ja tarvittavat varustelut

Jakakaa vastuutehtävät henkilöiden kesken, jotka ovat järjestämässä paneelia. Tilat kannattaa järjestellä valmiiksi jo edellisenä päivänä, jotta paneelipäivänä olette valmiina vastaanottamaan panelisteja.

- Tilan järjestelijät, mikrofonin kantajat ja panelistien vastaanottaja:
  - o Panelisteille pitkä pöytä ja tuolit
  - o Pöydälle vettä ja laseja
  - o Panelistien nimikyltit
  - o Punaiset ja vihreät laput nopeita kyllä/ei -kysymyksiä varten
  - o Panelisteille kynät ja paperia muistiinpanoja varten
  - o Pari mikrofonia
  - o Saliin tuolit
  - o Kiertävä mikrofoni ja mikrofonin kantaja
  - o Nopeita kyllä/ei -kysymyksiä varten myös yleisölle punavihreät laput
- Puheenjohtaja:
  - o Soittokello tai vastaava äänimerkkiä varten
  - o Kysymykset
  - o Kynä ja paperia muistiinpanoja varten
  - o Mikrofoni
- Ajanottaja:
  - o sekuntikello

VAALIPANEELIPÄIVÄNÄ

Aloitus

Puheenjohtaja:

1. Kerro kuka olet ja mikä on tilaisuuden tarkoitus.
2. Kuvaile paneelin kulku:
  - Lämmittelyksi esitetään nopeita kysymyksiä
  - Lämmittelyn jälkeen laajemmat kysymykset
  - Mahdollisuus yleisökysymyksiin
  - Jokaisella panelistilla on sama vastausaika: tätä varten on ajanottaja
  - Vastausvuorot kiertävät
3. Esittele panelistit nimeltä.
4. Panelistit esittelevät vielä itsensä, taustansa ja vaaliteemansa minuutin aloituspuheenvuorossa.

Tilaisuuden tarkoitus on esitellä oman vaalipiirin ehdokkaita ja kysyä heiltä erityisesti nuoria askarruttavia asioita. Jos keräsitte kysymyksiä oppilaitoksella, muista mainita, että paneelin kysymykset ovat aidosti yhteisen työskentelyn tulos.

Koko paneelin ajan:

- Puheenjohtaja kertoo joka vaiheen alussa:
  - mitä nyt tehdään
  - mitkä ovat säännöt (vastausaika, miten saa puheenvuoron yms.)
- Aikarajoista pidetään kiinni koko paneelin ajan tasapuolisuuden vuoksi.
- Jokainen ehdokas saa saman verran vastausvuoroja, mutta samaa kysymystä ei tarvitse aina esittää kaikille. (Nopeat kysymykset ovat kaikille, sillä niihin vastataan lappuilla.)
- Aloittava vastausvuoro kiertää siten, että sama ehdokas ei ole jatkuvasti ensimmäisenä.

Ajanotosta voitte esimerkiksi sopia, että kelloa kilistetään kerran kun vastausaika on jäljellä puoli minuuttia ja kun vastausaika loppuu, kelloa kilistetään äänekkäämmin. Muistakaa pitää kiinni vastausajoista, panelistien puheen voi keskeyttää kohteliaasti siirtymällä eteenpäin, jos he itse eivät lopeta puheenvuoroaan ajoissa.

Lämmittely

- Valitkaa valmiiksi muutama, kyllä/ei -kysymys: ehdokkaat vastaavat kyllä/ei -lappuja käyttäen. Molempia lappuja ei saa nostaa, eikä vaihtoehtoa "ehkä" ole.
- Erikseen pyydettyä panelisteilla on mahdollisuus selittää kantaansa maksimissaan minuutin puheenvuorolla.
- Samoja kysymyksiä voidaan esittää panelistien jälkeen myös yleisölle jään särkemiseksi ja mielenkiinnon herättämiseksi.

Laajemmat kysymykset

- Etukäteen kerättyjä ja/tai oppitunneilla valmisteltuja kysymyksiä.
- Vastausaikaa on puolitoista minuuttia per ehdokas.
- Jättäkää kysymysten väliin mahdollisuus yleisön kommentteille.

Loppupuheenvuorot

- Minuutin loppupuheenvuoro jokaiselle ehdokkaalle.
- Puheenjohtaja kiittää panelisteja ja yleisöä.
- Puheenjohtaja kertoo yleisölle, jos käytössä on tila lisäkysymyksien kysymistä varten.

Lisämausteeksi paneeliin

- Kaksintaistelut.
- Arvojanamenetelmä panelisteille tai yleisölle.
- Ehdokaskohtaiset kysymykset.

Laajojen kysymysten on hyvä olla oppilaitoksessa etukäteen valmisteltuja, jolloin vastauksia ja näkemyseroja saadaan aidosti oppilaita ja opiskelijoita kiinnostaviin aiheisiin. Panelisteja voi haastaa myös kysymällä esimerkiksi miksi jokaisen pitäisi ylipäättään äänestää? Halutessanne voitte laajempien kysymyksien päätteeksi kysyä vielä muutaman nopean kyllä/ei-kysymyksen.

Paneelin päätteeksi jokaiselle panelistille tarjotaan mahdollisuus minuutin loppupuheenvuoroon, jossa hän voi tiivistää kantansa ja viestinsä siitä, miksi häntä pitäisi äänestää. Hyvä vaihtoehto on myös pyytää ehdokasta markkinoimaan omaa puoluettaan – miksi äänestää juuri meidän puoluetta.

Jos halutaan nostaa esiin eriäviä mielipiteitä, voi panelisteille tarjota mahdollisuutta lyhyisiin kaksintaisteluihin keskenään. Tällöin otetaan kaksi ehdokasta, jotka ovat eri mieltä jostakin kysymyksestä ja pyydetään heitä väittelemään keskenään.

Ehdokaskohtaiset kysymykset ovat erilaiset joka panelistille. Miettikää etukäteen, mikä erottaa panelisteja muista, onko se vaikka ikä, työkokemus tai harrastus. Poimikaa asioita, jotka liittyvät kuntavaaleihin. (esim. Sinä olet kuntamme nuorin ehdokas, miten se vaikuttaa rooliisi kunnanvaltuustossa, jos sinut valitaan?)

Arvojanamenetelmä rentouttaa paneelin tunnelmaa. Kysymys voi olla esimerkiksi: tulisiko äänestysikäraja alentaa 16-ikävuoteen? Tilan salliessa myös yleisölle voi järjestää arvojanan (Mitä mieltä sinä olet asiasta? Samaa mieltä olevat asettuvat kuvitteellisella janalla toiseen laitaan, ja erimielitä olevat toiseen. Ne jotka ovat kannassaan epävarmoja, voivat jäädä janan sille vaiheille, kun heistä sillä hetkellä tuntuu).

VAALIPANEELIN JÄLKEEN

Aiheiden käsittely tunneilla

- Paneelin jälkeinen oppitunti kannattaa käyttää paneelista keskustelemiseen.
- Pyytäkää opettajia keräämään paneeliyleisöltä palautetta tunnin aikana.

Jotta vaalipaneelista saadaan kaikki hyöty irti, olisi hyvä käyttää aikaa esille nousseista aiheista keskustelemiseen. Etenkin vaalipaneelia järjestämässä olleiden opettajien on helppo kerätä palautetta vaalipaneelista välittömästi sen jälkeen.